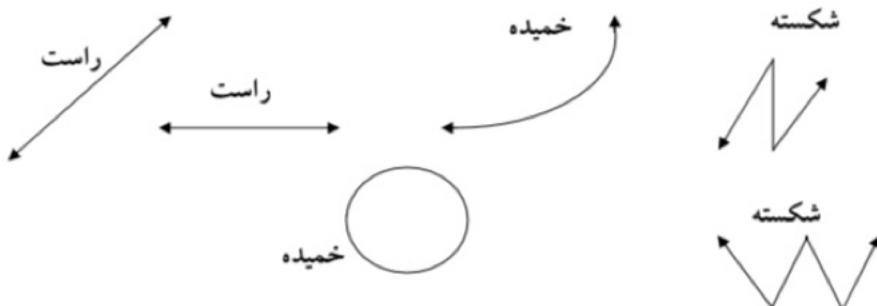

خلاصه درس

فصل ۴

هندرسه و استدلال

انواع خط: خط راست - خط خمیده (متحنی) - خط شکسته

* خط نامحدود است و ابتدا و انتهای ندارد مانند XY و با حروف کوچک نامگذاری می شود.

* پاره خط: قسمتی از خط که از دو طرف به دو نقطه محدود باشد و با حروف بزرگ نامگذاری می شود.

\overline{AB} می شود مانند :

* نیم خط: قسمتی از خط که از یک طرف محدود و از طرف دیگر نامحدود باشد، نیم خط گفته می شود. از طرف بسته با حرف بزرگ و از سمت باز با حرف کوچک نامگذاری می شود مانند :

Am

* انواع زاویه:

۱- زاویه تند (حاده): زاویه ای که اندازه‌ی آن از ۹۰ درجه کم تر است.

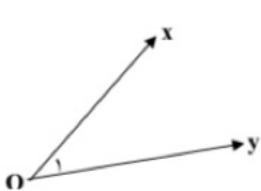

۲- زاویه راست (قائمه): زاویه ای که اندازه‌ی آن دقیقاً ۹۰ درجه باشد.

۳- زاویه باز (منفرجه): زاویه ای که اندازه‌ی آن بین ۹۰ تا ۱۸۰ درجه باشد.

۴- زاویه نیم صفحه: زاویه ای که اندازه‌ی آن 180° درجه است.

* نامگذاری زاویه:

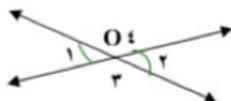
یک حرفی مانند: \hat{O} (رأس زاویه) یا

یا به طور خلاصه $\hat{\alpha}$

سه حرفی مانند: $x\hat{o}y$ یا $y\hat{o}x$ (رأس وسط است)

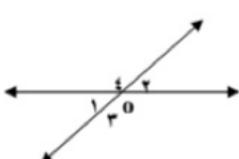
در نتیجه: $x\hat{o}y = y\hat{o}x = \hat{o} = \hat{\alpha} = \hat{\theta}$

* دو زاویه متقابل به رأس: دو زاویه که رأس مشترک دارند و اضلاع آن‌ها در امتداد یکدیگرند.

مانند: \hat{O}_1, \hat{O}_2

فعالیت: تساوی‌های زیر را کامل کنید.

$$\left. \begin{array}{l} \hat{O}_1 + \hat{O}_2 = \dots \text{ درجه} \\ \hat{O}_1 + \hat{O}_2 = \dots \text{ درجه} \end{array} \right\} \Rightarrow \dots = \dots$$

نتیجه: دو زاویه متقابل به رأس

* دو زاویه متمم: دو زاویه که مجموع اندازه‌های آن‌ها 90° درجه باشد را دو زاویه متمم گویند.

مانند: $\hat{B} = 50^\circ, \hat{A} = 40^\circ$

* دو زاویه مکمل: دو زاویه که مجموع اندازه‌های آن‌ها 180° درجه باشد، دو زاویه مکمل گویند.

مانند: $\hat{D} = 55^\circ, \hat{C} = 125^\circ$

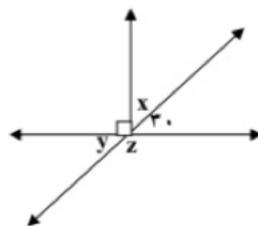
* دو زاویه مجاور: در رأس و یک ضلع مشترک هستند و ضلع غیر مشترک آن‌ها در دو طرف

این ضلع مشترک واقع شده باشد. مانند: \hat{O}_1, \hat{O}_2

مثال : در شکل زیر اندازه های خواسته شده را بنویسید :

$$\begin{aligned}\hat{x} &= \dots\dots\dots \\ \hat{y} &= \dots\dots\dots \\ \hat{z} &= \dots\dots\dots\end{aligned}$$

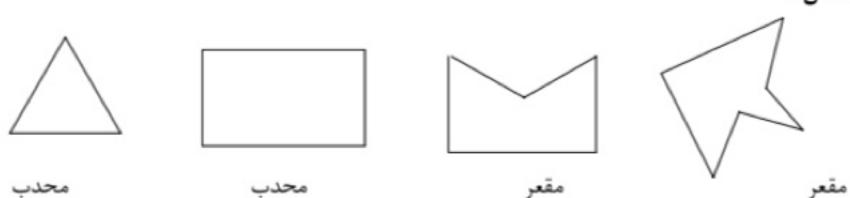

انواع چند ضلعی :

الف) محدب یا کوژ : چند ضلعی هایی که هیچ زاویه ای بزرگ تر از

180° نداشته باشند.

ب) معقر یا گاو : چند ضلعی هایی که دست کم (حداقل) یک زاویه بزرگ تر از 180° درجه داشته باشند.

ج) چند ضلعی منتظم : به چند ضلعی هایی که همه ی ضلع ها با هم مساوی و نیز زاویه هایشان برابر باشند چند ضلعی منتظم گویند.

مثال : مربع و مثلث متساوی الاضلاع و شش ضلعی منتظم

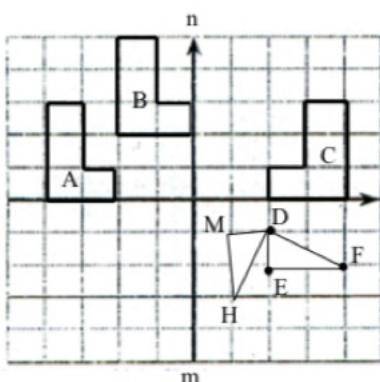

تبديلات هندسی (انتقال، تقارن، دوران)

* وقتی شکل را روی صفحه انتقال می دهیم تصویر بدست آمده مساوی و هم جهت شکل اولیه است.

* وقتی قرینه‌ی شکل را نسبت به یک خط پیدا می کنیم، تصویر به دست آمده مساوی آن شکل است اما جهت آن تغییر می کند.

* برای دوران دادن یک شکل، باید مرکز، مقدار درجه و جهت دوران را مشخص کنیم.

مثال :

- شکل B انتقال یافته‌ی شکل A است.

- شکل C قرینه‌ی شکل A نسبت به

خط mn است. مثلث DEF به مرکز D به اندازه‌ی

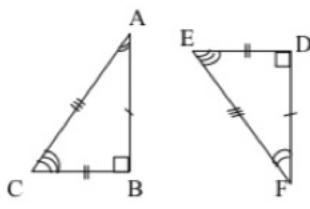
۹۰ درجه در جهت حرکت عقربه‌های

ساعت دوران داده شده و مثلث MDH به دست آمده است.

شكل‌های مساوی (هم نهشت) :

اگر بتوانیم شکل را با یک یا چند تبدیل (انتقال، تقارن یا دوران) در صفحه بر شکل دیگر منطبق

کنیم، می گوییم این دو شکل با هم هم نهشت(مساوی‌اند).

$$ABC \approx DEF$$

اضلاع و زاویه‌های مساوی (متناظر) دو شکل :

$$\begin{aligned} \hat{A} &= \hat{F} & \hat{B} &= \hat{D} & \hat{C} &= \hat{E} \\ \overline{AB} &= \overline{DF} & \overline{BC} &= \overline{DE} & \overline{AC} &= \overline{EF} \end{aligned}$$